

VODA PRO ČESKO

Jak mohou přehrady pomoci v boji proti suchu a jak stát do budoucna zajistí lidem dostatek pitné vody

Čtěte na straně 11

MLADÁ FRONTA

středa 6. 5. 2020

20 Kč

DNES

PRAŽSKÉ VYDÁNÍ

Metropole představila své plány pro boj se suchem
Budou se sázet nové lesy, budovat vodní plochy a kropit ulice dešťovkou

Posedlost čistotou ohrožuje zdraví

Kvůli riziku nákazy lidé **usilovně dezinfikují**. Hrozí vyrážky a narušená imunita

Karolína Bullsová
reportérka MF DNES

Strach z nákazy při cestě na nákup potravin a domů přiměl Janu Holušovou k důkladnému dezinfikování. „Po každém příchodu domů jsme vytírali, umývali koupelnu a dezinfikovali nákup. Důkladná dezinfekce rukou a umytí obličej byly rutinou,“ popisuje. Ruce si dezinfikovala několikrát denně. Po dvou týdnech se jí na ruce objevila vyráž-

ka. „Volala jsem praktičku, vyrážku způsobila dezinfekce,“ dodává. Není sama. Kvůli hrozbě koronaviru je nyní mnoho lidí hygienou přímo posedlý. Čímž si škodí.

Jakmile se vytvoří vyrážky a ekzém, tak jakákoliv jiná infekce může lépe projít. U koronaviru sice přechod kůží popsán nebyl, ale obecně je odstranění normálního filmu kůže nevhodné,“ popisuje přednosta infekční kliniky brněnské fakultní nemocnice Petr Husa.

Někteří místo antibakteriálních gelů či mýdel sahají i po dezinfekcích, které pro lidskou pokožku ne-

jsou určeny. Ty sice bakterie a viry odstraní, pokožka rukou však může popraskat až do krve.

Lékaři se setkávají i s případy, kdy se u lidí kvůli častému ukližení projeví nesnášenlivost na chlor. Ta se projevuje silným kašlem a problémy s dýcháním. „Když se nesnášenlivost spojí s ukližením v uzavřených prostorech, je velmi lehké se chloru na dýchat a spustit si zdravotní problémy. Setkali jsme se s pacientkou, která si kvůli kašli a dušnosti myslela, že má příznaky koronaviru,“ přiblížil lékař Jan Mužík.

Pokud však v domácnosti není člo-

věk s onemocněním covidu-19, není třeba nutně doma udržovat nemocniční sterilitu - tedy vytírat denně podlahy chlorem nebo čistit povrchy alkoholem. „Můžeme například do saponátu přidat trochu chlorové dezinfekce, to úplně stačí,“ vysvětluje lékař Cyril Mucha.

Dezinfekce nepomáhá imunitě. Odborníci upozorňují, že přehnaná čistota není zárukou silné imunity. Naopak. Především jde o budování imunity dětí. „Dětská imunita je mladá, rychle reagující, na druhé straně je však nezkušená. Pokud jsou děti

vychovávané ve sterilním prostředí, imunitní buňky se nemají jak naučit bojovat s onemocněním,“ popsal pro IDNES.cz odborník na imunitu Adrián Doboly.

S postupným uvolňováním pravidel se začíná pomalu zvyšovat počet lidí v ulicích a městské hromadné dopravě. I proto je nutné rozšířená pravidla hygieny stále dodržovat. Zvýšenou pozornost by lidé podle odborníků měli věnovat předmětům, které používají každý den - mobilním telefonům, počítačům, ale i volantům aut.

☛ Čtěte na str. 3

Němci zničili Rozhlas. Ale Češi vysílat nepřestali

Martin Jindra
historik ÚSTR

Němečtí okupanti zuřili. Běsnili. Pražský rozhlas vysílal výhradně česky, pomáhal povstaleckému velitelství šířit zprávy o přesunech nepřátel, radil lidem, jak stavět barikády. Před 75 lety se hrál obrovskou roli. Bez něj by Pražské povstání nemohlo vzplanout tak rychle a v intenzitě, kterou potřebovalo. To věděli Němci i rozhlasoví hlasatelé.

I proto se Rozhlas stal symbolem konce války v Čechách. A místem mimořádně tvrdých bojů. I proto se hlasatelna musela tajně přesunout.

V sobotu 5. května 1945 zahájil dvaatřicetiletý Zdeněk Mančal - který jako jediný z hlasatelů zůstal přes noc v budově - ranní vysílání památnými slovy: „Je sechš hodin.“ Z éteru od té chvíle zaznívaly zakázané

české písně, vysílalo se česky. V reakci na „nestandardní změny“ v programu povolal německý intendant - vedoucí Rozhlasové skupiny Čechy a Morava říšského rozhlasu Ferdinand Thürmer - krátce před polednem do budovy dalších 70 plně ozbrojených německých vojáků.

Dezorientované německé posily však nebyly schopny najít prostory, ze kterých se vysílalo. Ve 12.32 hodin začali budovu na Vinohradech obsazovat čeští policisté.

Strhl se urputný boj. V tu chvíli zabarikádováni hlasatelé Zdeněk Mančal, Stanislav Kozák a Ivan Malík střídavě do éteru volali první výzvy o pomoc.

Za necelých šest hodin se povstalcům podařilo budovu ovládnout. Boje v okolí však pokračovaly až do konce povstání.

Němci si uvědomovali stěžejní roli rozhlasu pro Pražské povstání, a proto budovu usilovně ostřelovali dělostřelctvem i letectvem.

☛ Pokračování na str. 6

Nejznámější uzdravený Taxikáře pustili domů

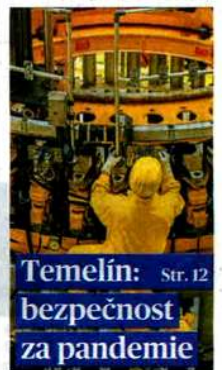
„Boj ještě neskončil!“ Taxikáře Roberta Markoviče, který jako první v Česku dostal experimentální lék Remdesivir proti onemocnění covidem-19, propustila Všeobecná fakultní nemocnice v Praze do domácího léčení. „Jsem šťastný. Boj ale ještě neskončil,“ řekl pacient. Podle lékařů ho čeká po téměř dvouměsíčním pobytu v nemocnici náročná rehabilitace. „Je mi vedro a bílé se mi dýchá, ale jsem šťastný. Těším se na svou rodinu, ženu, děti a vnoučata. Těším se na to, až budu doma. Musím se hybat, denně cvičit a dostat se do formy a získat zvládnutou hmotu. Boj ještě neskončil a uvědomuji si to,“ řekl třiapadesátiletý Robert Markovič. Poděkoval všem lékařům, sestřám, medicím i uklízečkám (tek) Foto: Petr Topič, MAFRA

Doma DNES:
Seriál
Chováme psa

Evropská
izolace Str. 8
důchodců

Temelín: Str. 12
bezpečnost
za pandemie

Fotbalový
svět už se
roztáčí Str. 16

MF DNES XXXX/105
Předplatná 225 555 566

Cena v zahraničí: Slovensko 1,29 €

idnes.cz Navštivte náš zpravodajský portál www.idnes.cz

Rozhlas sehrál při povstání důležitou roli. Praha byla jediné město, které nepřestalo vysílat ani během těžkých bojů.

Martin Jindra
historik ÚSTR

Pokračování ze str. 1

V neděli 6. května 1945 večer hlavní budovu Rozhlasu na Vinohradech těžce poškodilo vzdušné torpédo německého letounu. Dál to neslo. Vysílání se proto na čas ujali technici v provizorním studiu zřízeném u strašnického vysílače. I tady se však tvrdě bojovalo. Mezitím se připravovalo náhradní pracoviště v Husově sboru na Vinohradech, který byl asi jen kilometr daleko od zničené budovy Rozhlasu.

K akterům přesunu vysílání do kostela patřil hlasatel Zdeněk Mančal. Jako věřící Církve československé husitské důvěrně znal prostředí vinohradského sboru, kde se již dříve zapojil do domácího odbojového hnutí ve skupině „Družstva v prvním sledu“, které vydávalo a kolportovalo ilegální časopis V boj.

Část vysílací aparatury schovávali rozhlasoví technici na chrámovém kůru již začátkem dubna 1945. Velmi prozíravý krok. Až 5. května se vedení náboženské obce dozvědělo, že povstalecť spojí počítají s Husovým sborem jako s náhradním rozhlasovým studiem. Ve sboru nebyla přímo vysílačka, dodával modulaci do Strašnic na revoluční „věrnou“ vlnu 415,5 m.

Večer 5. května přišel do sboru technik František Verner, který měl na starosti vysílání varhanních koncertů z Husova sboru, aby zjistil, jaká technika tu zbyla od posledního přenosu. V Pamětní knize náboženské obce vylíčil návštěvu farář Arnošt Šimšík takto: „Přes noc pobyl s námi v krytu, vše jsem mu s br. Tejchmanem (učetní rady starších Josef Tejchman - poz. autora) ukázal. Z neděle na pondělí přišli pak již technici Českého rozhlasu, přivezli spoustu věcí a já jim vydal klíče od modlitebny a chóru. Přes noc zařídili vše pro vysílání.“

Spojení Husova sboru s vysílačkou ve Strašnicích po lince modulační a dorozumívací bylo dosaženo v pondělí 7. května po 16. hodině. Provizorní hlasatelnu technici zřídili přímo na kůru.

Přesun z kůru do sklepa

Okna kostela byla zatemněna, prapory - vyvěšené v počátcích povstání - sundány, aby nepřitahle zbytečně neprovozovaly. Nikdo z přítomných nesměl místo vysílání samovolně opustit, aby nebylo prozrazeno. Pracovníci Rozhlasu budovu uzavřeli a spolu s mladými dobrovolníky strážili. Až později byl přivolán od hlavní budovy Rozhlasu rotmistr Hering Horyna se svou bojovou skupinou.

První hlášení z Husova sboru zaznělo 7. května v 16.30 hodin. Zpráva o podpisu německé kapitulace v Remši byla později oznámena rovněž odtud.

Němci usilovně pátrali, odkud povstalcí vysílají. Marně. Nicméně i tak se raději os-

Kostel Stavbu Husova sboru na Vinohradech projektoval Pavel Janák, jedna z nejvýznamnějších osobností české architektury první pol. 20. století. Foto: UAM ČCSH

Němci zničili Rozhlas. Ale Češi vysílat nepřestali

Dobojovalo Farář Husova sboru na Vinohradech Arnošt Šimšík (uprostřed) s pracovníky rozhlasu 9. května 1945. Foto: UAM ČCSH

Posedlost rozhlasem Zázemí ochotně zajistili věřící Husova sboru. Na snímku příprava zpráv ve farní kanceláři. Foto: UAM ČCSH

zenvstvo sboru rozhodlo přestěhovat hlasatelny do sklepních prostor. Obávali se náletů. Přesun připravovali hlavně Antonín Smetana s Františkem Vernerem.

Mikrofony, gramofon improvizované umístěný na dvou krmech položených na židle, bedny, tři krabice desek a vše ostatní muselo do sklepa. Ve dvou kancelářích rady starších byly v neustálé permanenci tři telefonní linky, zprávy se chvatně přepisovaly na čtyřech psacích strojích, stylizovaly, upravovaly a překládaly, aby mohly jít do éteru. S technickým zázemím pro vysílání či zásobováním pomáhali farnici.

Povstalice málem odhalil kabel

Dne 8. května byly na vinohradský Husův sbor - takzvanou „vysílačku X“ - napojeny vysílačky v Liblicích, v Mělníku a v Poděbradech, které se mezitím dostaly do rukou povstalců. Téhož dne odpoledne začala jednání mezi Českou národní radou a nejvyšším představitelem německé armády generálem Rudolfem Toussaintem. Jejich výsledkem byl v 16 hodin podpis protokolu o kapitulaci německých branných sil.

Přesto se na některých místech Prahy stále bojovalo. Německé jednotky proudily kolem sboru a netušily, že míjejí místo, z něhož vysílají povstalcí. Jedna armádní kolona dokonce zastavila před kostelem, aby mohli vojáci nadzvednout improvizované telefonní vedení natažené po stromech nad ulicí. Účel kabelu neodhalili.

Poslední den vysílání 9. května 1945, z kostela zazněla mimo jiné zpráva o průniku Rudé armády do hlavního města.

Okupanti proudili kolem a netušili, že míjejí místo, z něhož vysílají povstalcí. Účel podezřelého kabelu neodhalili.

Význam rozhlasu pro zahájení a průběh Pražského povstání byl značný. Praha byla jediným městem, které za revolučních bojů nepřestalo vysílat. Nezapůsobil také farář Husova sboru na Vinohradech Arnošt Šimšík, který společně s duchovním Stanislavem Staňkem, učetním Josefem Tejchmanem a varhaníkem Osvaldem Strykem vpomáhal po celou dobu tajného vysílání s hlídkovou a pořádkovou službou, zajišťoval zásobování a podle potřeby byl využíván jako kurýr a spojka s dalšími odbojovými stávkami.

Rozhlasoví pracovníci opustili Husův sbor na příkaz České národní rady 9. května v 18.55 hodin. Závěrečným slovem byl symbolický pověřen Zdeněk Mančal. Pravidelné vysílání dále pokračovalo již z budovy ústředního studia na Vinohradech.

Profil Kdo byl statečný hlasatel Zdeněk Mančal

● Zdeněk Mančal byl přijat do rozhlasu v roce 1940. Po válce se těšil nebyvalé popularitě. Přednášel o Květném povstání, jehož se stal legendou. Čím více se ale soustředoval na moc v rukou komunistů, tím silněji se „těšil“ pozomosti bezpečnostního aparátu. Komunisté mu nemohli odpušt jeho slova o vstupu jednotek Rudé armády na půdu svobodné Prahy, podíl na průběhu Pražského povstání, které sami nerezívali, ani jeho angažmá v Československé straně národní socialistické.

● Až do zatčení 23. května 1949 pracoval jako zemědělský dělník na státním velkostatků v Nebřenicích u Velkých Popovic, kde se nacházela velkovýkrmna prasat. V srpnu 1949 byl v rámci rozsáhlé skupiny kolem státního kapitána Bohumila Moravce (odsouzen na doživotí) státním soudem v Praze odsouzen v politickém procesu na pět let těžkého žaláře, následně mu byl trest snižen na tři roky.

● Po propuštění 23. května 1952 našel uplatnění pouze jako pomocný stavební dělník, betonář a skladník. Ve vykonstruovaném politickém procesu byla k nepodmíněnému trestu v srpnu 1952 odsouzena též jeho manželka Ludmila. Zprošťujícího

Vězeň Rozhlasový hlasatel Zdeněk Mančal byl významnou osobností Pražského povstání. Komunistický režim ho po převratu odsoudil k pěti letům těžkého žaláře. Foto: ABS

rozsudku se dočkala až z rozhodnutí Nejvyššího soudu v říjnu 1952. Pokus o Mančalův návrat na rozhlasové vlny v roce 1968 zhatila tzv. normalizace. „Vybraný“ zaměstnání tedy vykonával až do odchodu do invalidního důchodu.

● Dne 5. srpna 1975 jeho nemocné srdce nevydrželo. Zdeněk Mančal zemřel na srdeční selhání. Poslední nespravednost na tomto statečném člověku a křesťanovi upěla v roce 1974, kdy mu nebylo přiznáno osvědčení o účasti v národním odboji za osvobození. Uma s jeho ostatky a samolepkou obilbene Slavje je uložena v kolumbáriu Husova sboru na Vinohradech, odkud 7. až 9. května 1945 vysílal.